

Kwalifikowalność części lub akcesoriów do zabudowy na wyrobach lotniczych

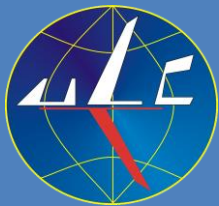
Definicje

„**wyrób**” - statek powietrzny, silnik lub śmigło;

„**podzespół**” - silnik, śmigło, część lub wyposażenie;

„**część**” - każdy element wyrobu określony w projekcie typu tego wyrobu;

„**artykuł**” - każda **część i akcesorium** przeznaczona do cywilnego statku powietrznego;

Statki powietrzne

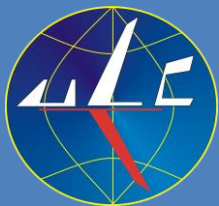

Statki powietrzne objęte rozporządzeniem bazowym UE (2018/1139)

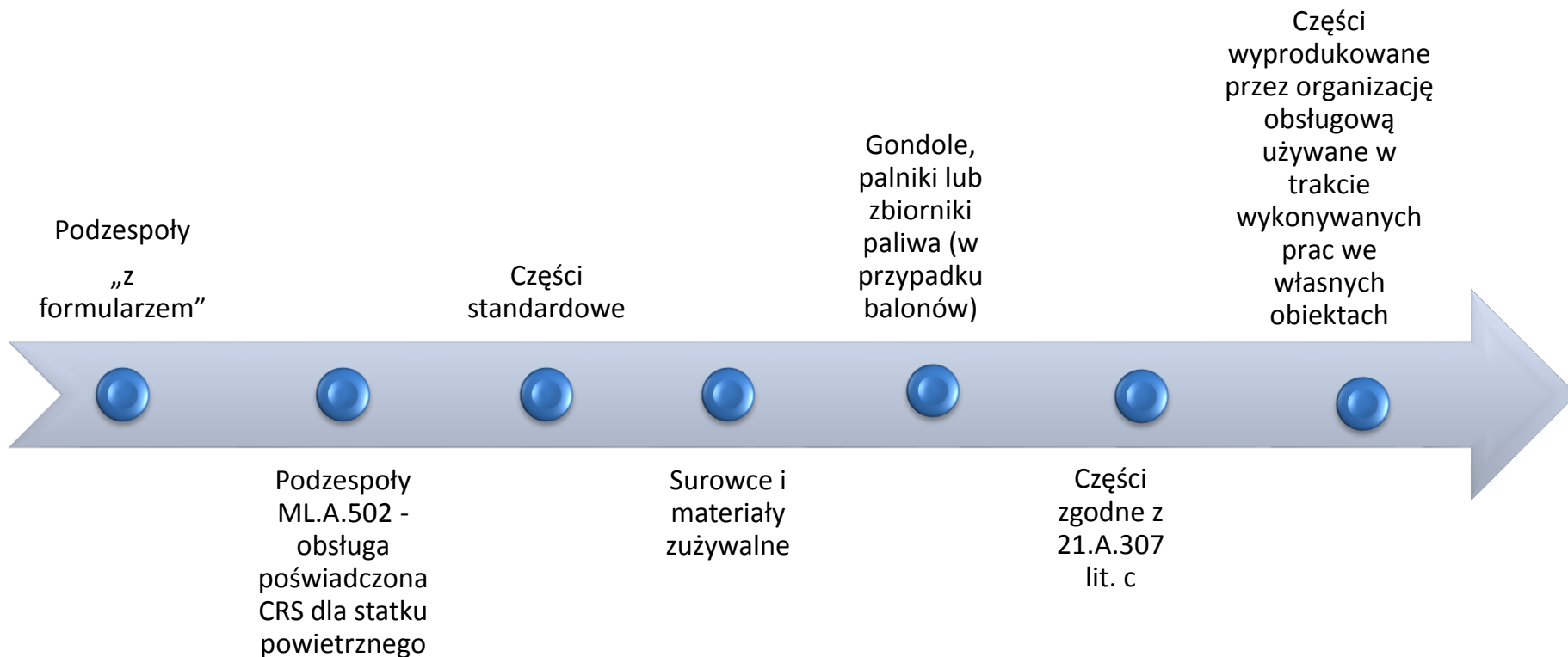
Podlegające pod Part-ML - Inne niż skomplikowane statki powietrzne z napędem silnikowym, nie wymienione w certyfikacie koncesjonowanego przewoźnika lotniczego :

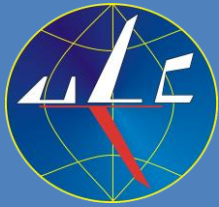
- samoloty o maksymalnej masie startowej (MTOM) nie większej niż 2 730 kg;
- wiropląty o maksymalnej masie startowej (MTOM) nie większej niż 1 200 kg, certyfikowane dla maksymalnie 4 osób;
- inne statki powietrzne ELA2.

Pozostałe, czyli podlegające pod Part-M

Podzespoły

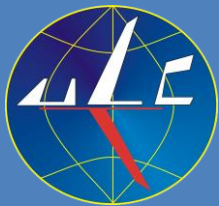

Podzespoły (M.A.501, ML.A.501)

O ile nie określono inaczej w części M/F, części 145, części CAO oraz części 21 podzespół instalujemy gdy:

- jego stan jest zadowalający (zapewniający bezpieczną eksploatację);
- uzyskał poświadczenie obsługi na formularzu 1 EASA lub równoważnym dokumencie;
- został oznaczony zgodnie z podsekcją Q części 21.

Przed zainstalowaniem podzespołu sprawdzamy modyfikacje i dyrektywy zgodności

Podzespoły poświadczane na poziomie statku powietrznego zgodnie z M.A.801 i ML.A.801 (M.A.502 lit. b lub d, ML.A.502)

Podzespół jest zainstalowany w statku powietrznym, obsługa techniczna takiego podzespołu może być wykonana przez organizację obsługi technicznej Part-M/F lub Part 145 lub Part-CAO lub przez niezależny personel poświadczający, zaś obsługa ta jest wykonywana zgodnie z :

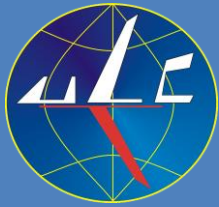
- danymi dotyczącymi obsługi technicznej statku powietrznego;
- danymi dotyczącymi obsługi technicznej podzespołu

Taka obsługa nie uprawnia do wystawienia formularza 1 EASA. Należy poświadczyć ją na poziomie obsługi statku powietrznego (CRS). Ograniczenia dla niezależnego personelu poświadczającego zgodnie z ML.A.201.

Podzespoły poświadczane na poziomie statku powietrznego zgodnie z M.A.801 i ML.A.801 (M.A.502 lit. b lub d, ML.A.502)

	Poświadczenie obsługi na formularzu 1 EASA (określonym w dodatku II do załącznika I (część M))	Poświadczenie obsługi na poziomie statku powietrznego według pkt ML.A.801 (brak możliwości wydania formularza 1 EASA)
Podzespoły, których obsługę techniczną wykonuje się zgodnie z danymi obsługowymi podzespołu (dane wydawane przez producenta podzespołu)		
Obsługa techniczna inna niż naprawa główna	organizacje uprawnione do obsługi technicznej silników (w przypadku silnika) lub podzespołów (w przypadku innych podzespołów)	(i) organizacje uprawnione do obsługi technicznej statków powietrznych; lub (ii) niezależny personel poświadczający
Naprawa główna podzespołów innych niż silniki i śmigła	organizacje uprawnione do obsługi technicznej podzespołów	niemożliwe
Naprawa główna silników i śmigieł dla statków powietrznych CS-VLA, CS-22 i LSA	organizacje uprawnione do obsługi technicznej silników (w przypadku silnika) lub podzespołów (w przypadku śmigła)	(iii) organizacje uprawnione do obsługi technicznej statków powietrznych; lub (iv) niezależny personel poświadczający
Naprawa główna silników i śmigieł statków powietrznych innych niż CS-VLA, CS-22 i LSA	organizacje uprawnione do obsługi technicznej silników (w przypadku silnika) lub podzespołów (w przypadku śmigła)	niemożliwe
Podzespoły, których obsługę techniczną wykonuje się zgodnie z danymi obsługowymi statku powietrznego (dane wydawane przez producenta statku powietrznego)		
Wszystkie podzespoły i wszystkie rodzaje obsługi technicznej	organizacje uprawnione do obsługi technicznej silników (w przypadku silnika) lub podzespołów (w przypadku innych podzespołów)	— organizacje uprawnione do obsługi technicznej statków powietrznych; lub — niezależny personel poświadczający

Podzespoły poświadczane na poziomie statku powietrznego zgodnie z M.A.801 i ML.A.801 (M.A.502 lit. b lub d, ML.A.502)

Ograniczenia wynikające z ML.A.201

	Balon		
	Part-BOP Podsekcja ADD	Part-BOP nie będące Podsekcją-ADD	
		Zarobkowe ATO/DTO	Organizacje nie będące ATO/DTO lub niezarobkowe ATO/DTO
Wymagany kontrakt z CAMO/CAO (CAM)?	tak	tak	Nie*
Program obsługi technicznej statku powietrznego (AMP)	Dokument AMP musi być zatwierdzony przez zakontraktowaną CAMO/CAO (-CAM)	Jeżeli brak CAMO/CAO(-CAM) właściciel musi zadeklarować AMP.	
		Jeżeli CAMO/CAO(-CAM) jest zakontraktowana to CAMO/CAO(-CAM) musi zatwierdzić AMP	
	Jeżeli warunki ML.A.302(e) są spełnione nie ma konieczności opracowania AMP		
Obsługa	Przez organizację obsługi	Przez organizację obsługi lub przez niezależny personel poświadczający lub przez pilota właściciela**	
Przegląd zdatności do lotu (AR) i świadectwo przeglądu zdatności do lotu (ARC)	Przez organizację obsługi*** lub przez zakontraktowaną CAMO/CAO(-CAM) lub przez właściwy nadzór	Przez organizację obsługi*** lub przez niezależny personel poświadczający*** lub przez CAMO/CAO(-CAM) (o ile zakontraktowana) lub przez właściwy nadzór	

Podzespoły poświadczane na poziomie statku powietrznego zgodnie z M.A.801 i ML.A.801 (M.A.502 lit. b lub d, ML.A.502)

Ograniczenia wynikające z ML.A.201

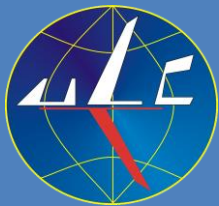
	Szybowiec		
	Część-SAO	Część-SAO nie będące Podsekcją-DEC	
		Zarobkowe ATO/DTO	Organizacje nie będące ATO/DTO lub niezarobkowe ATO/DTO
Podsekcja DEC			
Wymagany kontrakt z CAMO/CAO (CAM)?	tak	tak	Nie*
Program obsługi technicznej statku powietrznego (AMP)	Dokument AMP musi być zatwierdzony przez zakontraktowaną CAMO/CAO (-CAM)	Jeżeli brak CAMO/CAO(-CAM) właściciel musi zadeklarować AMP.	
		Jeżeli CAMO/CAO(-CAM) jest zakontraktowana to CAMO/CAO(-CAM) musi zatwierdzić AMP	
	Jeżeli warunki ML.A.302(e) są spełnione nie ma konieczności opracowania AMP		
Obsługa	Przez organizację obsługi		Przez organizację obsługi lub przez niezależny personel poświadczający lub przez pilota właściciela**
Przegląd zdatności do lotu (AR) i świadectwo przeglądu zdatności do lotu (ARC)	Przez organizację obsługi*** lub przez zakontraktowaną CAMO/CAO(-CAM) lub przez właściwy nadzór		Przez organizację obsługi*** lub przez niezależny personel poświadczający*** lub przez CAMO/CAO(-CAM) (o ile zakontraktowana) lub przez właściwy nadzór

Podzespoły poświadczane na poziomie statku powietrznego zgodnie z M.A.801 i ML.A.801 (M.A.502 lit. b lub d, ML.A.502)

Ograniczenia wynikające z ML.A.201

	Statki powietrzne (inne niż balony i szybowce)		
	Nie będące Częścią-NCO	Część-NCO	
		Zarobkowe ATO/DTO	Organizacje nie będące ATO/DTO lub niezarobkowe ATO/DTO
Wymagany kontrakt z CAMO/CAO (CAM)?	tak	tak	Nie*
Program obsługi technicznej statku powietrznego (AMP)	Dokument AMP musi być zatwierdzony przez zakontraktowaną CAMO/CAO(-CAM)		Jeżeli brak CAMO/CAO(-CAM) właściciel musi zadeklarować AMP. Jeżeli CAMO/CAO(-CAM) jest zakontraktowana to CAMO/CAO(-CAM) musi zatwierdzić AMP
	Jeżeli warunki ML.A.302(e) są spełnione nie ma konieczności opracowania AMP		
Obsługa	Przez organizację obsługi		Przez organizację obsługi lub przez niezależny personel poświadczający lub przez pilota właściciela**
Przegląd zdatności do lotu (AR) i świadectwo przeglądu zdatności do lotu (ARC)	Przez organizację obsługi*** lub przez zakontraktowaną CAMO/CAO(-CAM) lub przez właściwy nadzór		Przez organizację obsługi*** lub przez niezależny personel poświadczający*** lub przez CAMO/CAO(-CAM) (o ile zakontraktowana) lub przez właściwy nadzór

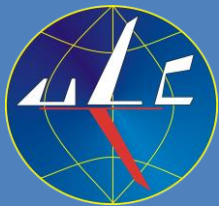

Części standardowe (M.A.501, ML.A.501)

Instalujemy w statku powietrznym lub podzespole jeżeli:

- wymieniono je jako części standardowe w danych obsługowych;
- dołączono do nich dowód zgodności z mającymi zastosowanie standardami i można je odpowiednio zidentyfikować;

Części standardowe kwalifikują się do zabudowy bez formularza 1 EASA lub równoważnego dokumentu

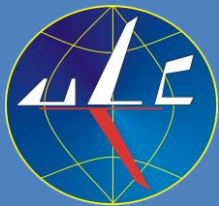

Surowce i materiały zużywalne (M.A.501, ML.A.501)

Używamy w statku powietrznym lub podzespole gdy:

- producent statku powietrznego lub podzespołu dopuszcza wykorzystanie surowca lub materiału zużywalnego w odpowiednich danych obsługowych lub jak określono w części M/F , części 145 lub części CAO, stosownie do przypadku;
- takie materiały spełniają wymagania specyfikacji materiałowej i są odpowiednio identyfikowalne;
- do wszystkich takich surowców i materiałów dołączona jest dokumentacja wyraźnie odnosząca się do poszczególnych surowców i materiałów oraz zawierająca deklarację zgodności ze specyfikacjami i informację na temat producenta i dostawcy;

Surowce i materiały zużywalne kwalifikują się do „zabudowy” bez formularza 1 EASA lub równoważnego dokumentu

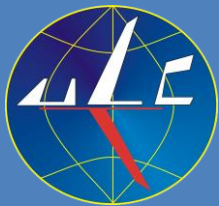

Gondole, palniki lub zbiorniki paliwa (w przypadku balonów) (M.A.501, ML.A.501)

Instalujemy na balonie (dla różnych kombinacji gondoli, palników i zbiorników paliwa) gdy:

- gondola, palnik lub zbiorniki paliwa kwalifikują się do zainstalowania zgodnie z TCDS lub innymi dokumentami, o których mowa w TCDS;
- *Są elementami często wymienianymi między balonami przez właściciela pilota (lub przez inne osoby, gdy usunięcie/installacja nie jest uważane za zadanie obsługi technicznej, ponieważ zadanie opisano w AFM).*
- gondola, palnik lub zbiorniki paliwa są w stanie zdatnym do użytku, a ich obsługa techniczna jest odpowiednio udokumentowana;

Formularz 1 EASA nie musi być wydawany po usunięciu tych podzespołów z balonu w stanie użytecznym i można je zabudować na innym balonie, o ile osoba wykonująca instalację ma dokumentację dla ustalenia ich zdatności do użytku (daty inspekcji komponentów).

Dopuszczanie części lub akcesoriów do montażu (21.A.307 lit.c)

Dla statku powietrznego ELA1 lub ELA2, gdy części lub akcesoria:

- mają nieograniczony cykl życia, nie są częścią podstawowej konstrukcji nośnej oraz nie są częścią układu sterowania lotem;
- zostały wyprodukowane zgodnie z mającym zastosowanie projektem;
- są oznakowane zgodnie z podczęścią Q;
- zostały oznakowane jako nadające się do montażu w określonym statku powietrznym;
- mają być zamontowane w statku powietrznym, którego właściciel sprawdził, czy spełniają one powyższe warunki i przyjął na siebie odpowiedzialność z tego tytułu.

Części i akcesoria takie kwalifikują się do zabudowy bez formularza 1 EASA lub równoważnego dokumentu. Obsługa takich części nie kwalifikuje się do wystawienia formularza 1 EASA. Należy poświadczyć ją na poziomie obsługi statku powietrznego (CRS)

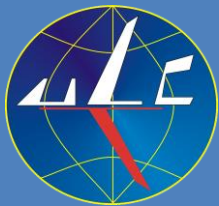

Części wyprodukowane przez organizację obsługową używane w trakcie wykonywanych prac we własnych obiektach (M.A.603 lit.c, 145.A.42 lit. b (iii), CAO.A.020 lit.c)

Organizacja obsługowa może wyprodukować dla własnych potrzeb ograniczony asortyment części :

- zgodnie z zatwierdzoną przez Prezesa ULC szczegółową procedurą w charakterystyce/instrukcji organizacji;
- oznakowanych w sposób zapewniający identyfikowalność;
- organizacja nie dokonuje ich dostawy lub sprzedaży dla klientów zewnętrznych;

Części takie kwalifikują się do zabudowy tylko przez organizację obsługową, która je wyprodukowała (formularz 1 EASA nie jest dla nich wystawiony)

Formularz 1 EASA (dodatek II do załącznika I (część M))

Kto może wystawić Formularz 1 EASA po obsłudze podzespołu?

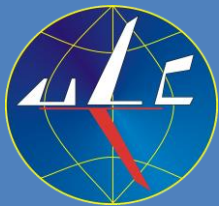

Organizacja obsługowa posiadająca certyfikat zgodny:

- z Częścią M/F;
- z Częścią 145;
- z Częścią CAO;

Niezależny personel poświadczający posiadający ważną licencję Part-66 z odpowiednim uprawnieniem **nie może wystawić Formularza 1 EASA.**

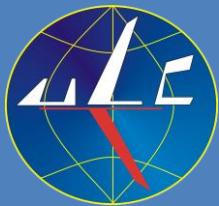

Formularz 1 EASA (dodatek II do załącznika I (część M))

Konsekwencje braku możliwości wystawienia Formularza 1 EASA przez niezależny personel poświadczający?

- Podzespół wymagający do zabudowania Formularza nr 1 EASA np. silnik, śmigło itd. po zdemontowaniu przez niezależny personel poświadczający z jednego statku powietrznego (wyłączając gondolę, palnik i zbiorniki paliwa dla balonów) musi zostać poddany obsłudze w organizacji obsługowej i dopiero po uzyskaniu Formularza 1 EASA zainstalowany na innym statku powietrznym;

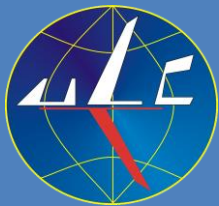

Dokument równoważny do Formularza 1 EASA

dokument poświadczający wydany przez organizację zgodnie z warunkami umowy dwustronnej podpisanej przez Unię Europejską:

- Dokument wydany dla **nowych podzespołów** (status NEW) przez stronę umowy bilateralnej;
- Dokument wydany **dla kompletnych silników po odbudowie** (status REBUILT) przez oryginalnego producenta silnika (np. Form 8130-3 dla odbudowanego kompletnego silnika Lycoming O-320-D2J wydany przez LYCOMING ENGINES) z kraju będącego stroną umowy bilateralnej.
- Dokument wydany na formularzu poświadczenia zgodnym z przepisami strony umowy bilateralnej **po wykonaniu obsługi technicznej** np. po remoncie głównym bądź naprawie, jeżeli organizacja posiada zatwierdzenie organizacji obsługowej wydane przez EASA (np. podwójnie poświadczony (dual release) Form 8130-3)

dokument poświadczający wydany przez organizację zatwierdzoną na podstawie umowy dwustronnej JAA, dopóki nie zostanie zastąpiona odpowiednią umową podpisaną przez Unię Europejską;

Dokument równoważny do Formularza 1 EASA

formularz 1 JAA wydany przed 28 listopada 2004 r. przez organizację JAR 145 zatwierdzoną przez państwo członkowskie JAA;

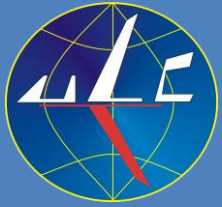
w przypadku nowych komponentów statku powietrznego, które zostały zwolnione z produkcji przed datą zgodności z częścią 21, formularz 1 JAA wydany przez organizację JAR 21 zatwierdzoną przez państwo członkowskie JAA w ramach systemu wzajemnego uznawania JAA;

formularz 1 JAA wydany przed 28 września 2005 r. przez organizację produkcyjną zatwierdzoną przez właściwy organ zgodnie z jego przepisami krajowymi;

formularz 1 JAA wydany przed 28 września 2008 r. przez organizację obsługi technicznej zatwierdzoną przez właściwy organ zgodnie z jego przepisami krajowymi;

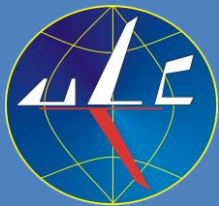
dokument poświadczający akceptowany przez właściwy organ zgodnie z postanowieniami umowy dwustronnej między właściwym organem a krajem trzecim, dopóki nie zostanie zastąpiony odpowiednią umową podpisaną przez Unię Europejską. Przepis ten jest ważny, pod warunkiem, że powyższe umowy między właściwym organem a krajem trzecim zostaną zgłoszone Komisji Europejskiej i innym właściwym organom zgodnie z art. 68 rozporządzenia (UE) 2018/1139; i

dokument poświadczający wydany na warunkach opisanych w art. 4 ust. 4 rozporządzenia (UE) nr 1321/2014.

Dokument równoważny do Formularza 1 EASA

[Parts Table EASA MMT Final_0.pdf \(europa.eu\)](#)

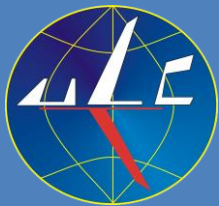
Przykłady

Dowolny statek powietrzny :

- Używany podzespół po remoncie głównym poświadczonym w CRS statku powietrznego - można zabudować na innym statku powietrznym tylko wtedy, kiedy podzespół ten ma wydany formularz 1 EASA;

Samolot PS-28 Cruiser :

- Zabudowa nowego silnika Rotax 912ULS – możliwa tylko wtedy, kiedy silnik ma formularz 1 EASA;
- Jak to zrobić? – kupić od producenta statku powietrznego silnik Rotax 912ULS z formularzem 1 EASA;
- Zabudowa używanego silnika Rotax 912ULS zdjętego z tego samego samolotu, po naprawie w organizacji obsługowej – możliwa po poświadczeniu obsługi zgodnie z ML.A.502;

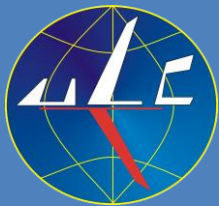
Przykłady

Skomplikowany statek powietrznych z napędem silnikowym lub statek powietrzny używany przez przewoźnika lotniczego posiadającego koncesję zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 1008/2008 (WE) nr 1008/2008

- Brak możliwości instalacji używanych podzespołów obsługiwanych przez CAO odpowiednio zatwierdzonej do obsługi podzespołów i wydawania formularza 1 EASA

Części standardowe

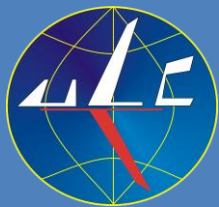
- W szybowcach i motoszybowcach, **przrzędy i/lub wyposażenie niewymagane**, certyfikowane zgodnie z postanowieniami CS 22.1301(b), jeśli jest zabudowane, działa, działa nieprawidłowo lub nie działa, samo w sobie lub przez swój wpływ na szybowiec i jego eksploatację **nie stanowi zagrożenia dla bezpieczeństwa**;
- Wariometry elektryczne, chyłomierz poprzeczny łożyskowy, próbники energii, butle pojemnościowe (dla wariometrów), miernik ślizgu, komputery nawigacyjne, rejestrator danych/ barograf/, systemy antykolizyjne.
- Artykuły ETSO lub ich odpowiedniki nie są uważane za część standardową;

Przykłady

Niewłaściwe poświadczenia wydawane dla podzespołów

- Świadectwa zgodności (CofC);
- Poświadczenia wydane przez organizacje produkujące na formularzu innym niż Formularz 1 EASA;
- Poświadczenia obsługi wydane przez podmioty niebędące odpowiednio zatwierdzoną organizacją obsługową;
- Wpisy do księzek płatowca dotyczące podzespołów;

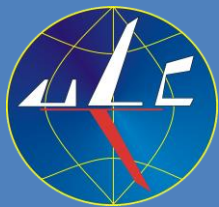

Przyszłość

Rozp. (UE) 2021/699
wprowadza od **18 maja 2022**
roku nowe brzmienie
przepisu:

- 21.A.307 Kwalifikowalność części lub akcesoriów do montażu

Kwalifikowalność części lub akcesoriów do zabudowy na wyrobach lotniczych

Dziękuję za uwagę

Przygotował: Andrzej Lanchołc